

Зміст

Приклич мене до цієї брами	7
Зійде світло над містом праведників	17
Вирвеш перемогу, як серце ворога	27
Тоді Господь покличе жінку	37
Та, що зігріє тебе серед ночі	45
Велика годинникова стрілка	55
І не вистачить сонця, аби все освітити.	65
Я вимкну за всіма світло	73
Доки мине ще один місяць	85
Звірі.	97
Кого ти потім згадаєш.	109
Ніхто нічого не буде просити	119

Приклич мене до цієї брами

Другого березня, на сьомий день війни, зателефонував Коля і попросив вивезти труп. Артем не здивувався, але запитав, чий саме.

— Мамина сусідка, — пояснив Коля. — Сьомий день із квартири не виходить. До них у під'їзд поруч прилетіло, у будинку майже нікого не залишилося. Мужик один на першому поверсі, за котами доглядає, ну і сусідка от, бабуся. Я мужику дзвонив, він каже: вона сьомий день не виходить, не відчиняє, не чути її. А там стріляють, поліція туди не поїде. Треба вивезти, бо скоро потеплішає, запах піде.

— А якщо вона ще жива?

— Тим більше треба вивезти.

Коля першого ж дня, щойно місто почали обстрілювати, виїхав разом із мамою. Де вони жили — нікому не говорив. Але всім телефонував і давав завдання. Кудись з'їздити, когось знайти, комусь щось привезти. Сам не повертався: мама не відпускала. Мамі хотілося за це подякувати.

Харрис. Рибница Королва

Зима 2023/2024

Був вечір. Артем зателефонував Дохлому, напарнику, з яким вони вже тиждень займались евакуацією, забираючи людей із обложеного міста.

— Потрібно завтра бабусю вивезти, — сказав.

— Речей багато? — поцікавився Дохлий.

— Навряд чи.

— Ходяча? — не заспокоювався Дохлий.

— Не факт.

— Переломів немає?

— Ти женитися на ній збираєшся? — не витримав Артем.

Спати ліг на підлозі. Чомусь була ілюзія, що на підлозі безпечніше. Вгорі темніли вікна. І в усьому будинку теж темніли. Світла в місті ввечері ніхто не вмикав. Здавалося, що він спить у трюмі корабля, команда якого тиждень тому зійшла на берег і не повернулася. Цілий тиждень місто лежало, мов тварина з перебитим хребтом: і допомогти хочеться, і підійти страшно. Цілий тиждень із міста вибиралися мешканці. Людей на вулицях залишилося мало, вулиці раптом виявилися великими, порожніми і ніжними. Наче після погрому.

Спав погано, снів не бачив, коли прокинувся — навіть зрадів. О восьмій зателефонував Дохлий, сказав, що стоїть під домом. Артем вийшов із під'їзду, роззирнувся безлюдною вулицею. Сів у мікроавтобус, привітався, поїхали. Поки їхали, переповідали один одному новини. Добрих новин не було, тому швидко замовкли. Проїхали порожнім центром, на перехрестях зауважили пару машин із військовими, перескочили через міст, перетнули проспект, заїхали в заплутаний приватний сектор, петляли вулицями в бік окружної. Врешті зупинилися. Далі, за білою стіною панельників,

лежало поле. Ліворуч, за парканами і тополями, червоно темніло кілька хрущовок. Одна з них була їхньою.

Об'їхали яму, повільно прокотилися провулком, засипаним битою цеглою, оминули пограбований кіоск, під'їхали до першої хрущовки.

— Який це номер? — запитав Артем, скоріше сам себе.

— Бог його знає.

— Треба когось запитати.

— Кого?

Вийшли, стали під під'їздом, прислухалися. У під'їзді було так тихо, ніби їх звідти теж хтось підслуховував. Заходити всередину не хотілося. На вулиці теж було тихо, зранку не стріляли.

— Дивись, — кивнув Дохлий.

Віддалік, з іншого боку будинку, стояв чоловік. Років за сорок. У спортивній куртці, лижній шапочці, окулярах. Стояв, дивився, мовчав. Поруч, під деревом, сидів пес, вівчарка.

— Це п'ятий? — крикнув йому Артем.

Чоловік промовчав.

— Що він мовчить? — тихо спитав Артем у Дохлого.

— Боїться.

— Кого?

— Мене, — прояснив Дохлий і рушив уперед.

Артем пішов за ним.

Підійшли до чоловіка. Той далі мовчав. Ховав руки в кишенях куртки, дивився вбік. Погляд у нього був невидючий, мовби чоловік нічого не бачив. Або бачив, просто побачене йому не подобалося. Пес дивився на всіх трьох із бридливістю.

— Тут живеш? — спитав Дохлий.

Чоловік кивнув і поправив окуляри.